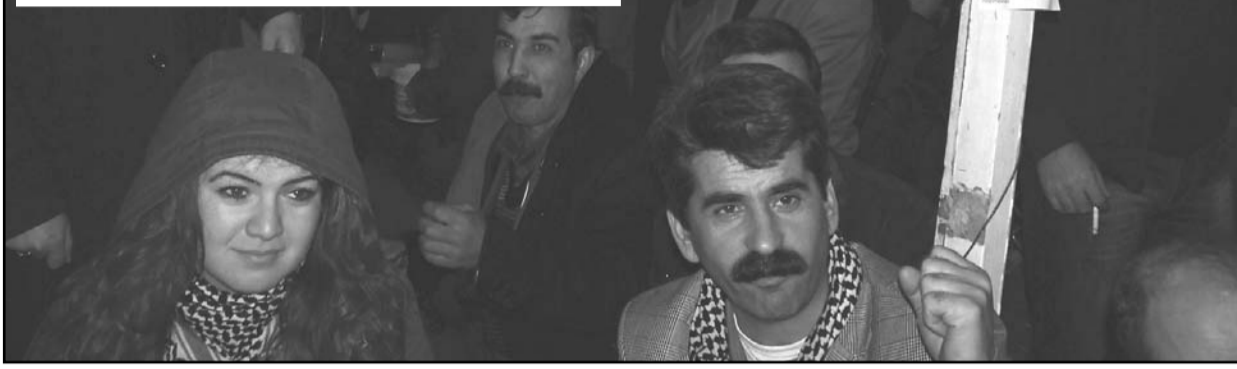

kapitalizmin 'tekel işçileri' aşaması

Sınıf mücadelesinde hak mücadelesi ister tek bir işyerinde ister tek bir işkolunda gerçekleşmiş olsun; bu mücadele talepleri ve yöneldiği istikamet gereği sadece tek bir işvereni değil tüm kapitalist sistemi ve doğal olarak onun efendilerini tehdit eder. Bir de sürdürülen mücadeleye ülkenin her yerinden destek geliyorsa; bu burjuvaziyi daha çok tehdit ve tedirgin eder. Böyle bir aşamadan sonra mücadele cephe mücadelesine dönüşür. Artık iki cephe vardır ve mücadele de ülke sathında topluca yapılmaya başlar. Tekel direnişinde gelinen yer burasıdır.

NURETTİN ALDEMİR

Tekel işçilerinin mücadelesi işçilerin, sendika yöneticilerinin ve Türkiye halkının beklemediği bir istikamette gelişme emareleri gösterdi. Giderek emareler vücuda geldi. İşçiler, sendika yöneticileri ve işveren devlet kendilerini beklemedikleri bir evrede buluverdi. Mücadeleyi destekleyenler ve karşısında olanlar da şaşkınlıklarını gizleyecek durumda değiller. Bu nedenledir ki mücadeleyi destekleyenler ölçsüz övgüler düzerken; karşısında olanlar ise hırçınlaşıyor, saldırganlaşıyor.

Tekel işçilerinin mücadelesi üzerine daha şimdiden yüzlerce yazı yazıldı. Yazılar, genel olarak mücadelenin taleplerini haklı gösteriyor; mücadeleye destek veriyor ve sahip çıkıyor. Böyle olması da beklenen bir durumdur. Sınıf mücadelesine inanmadan da her vicdan sahibi bu mücadeleye duygusal, düşünsel veya eylemli olarak destek verebilir. Esas itibarıyla de durum tam da böyle.

MÜCADELENİN TALEPLERİ

Tekel işçilerinin ve sendika yöneticilerinin taleplerine bakıldığında verilen mücadelenin ekonomik mücadele ile sınırlı olduğu görülecektir. Oysa kendiliğinden bir sınıf olmanın ötesinde; sınıf olma bilincine ulaşmış bir işçi sınıfı mücadelesinin üç boyutu vardır: Ekonomik mücadele, politik mücadele ve ideolojik mücadele.

Ekonomik mücadele, çalışma koşulları ve

ücretlerle ilgili kazanılmış hakların korunup geliştirilmesi mücadelesidir. Amaç daha çekilir bir yaşama ulaşmaktır. Ekonomik mücadele, sınıfın bir bütün olarak sürdürmesini gerektirmeyen bir mücadeledir. Sadece bir işyerinde veya bir işkolunda bile sürdürülebilir. Ancak işçi sınıfının genelini ilgilendiren ekonomik talepler, yasal düzenlemeler söz konusu olduğunda tüm sınıf birlikte mücadele edebilir.

Politik mücadele bir iktidar mücadelesidir. İnsanı, yarattığı metanın esiri yapan; insanı insana ve yarattığı değerlere yabancılaştıran; artı-değer sömürsü ile adil paylaşımı engelleyen; yoksul yaşamlar üzerinden varsıl yaşamlar sürdürülmesini özendiren kapitalizme başkaldırmadır. Politik örgütlerin öncülüğünde ve işçi sınıfının sahip olduğu tüm araçlarla birlikte sürdürülen topyekun bir mücadeledir. Kapitalist sistemi tüm aygıtlarıyla imha ederek sosyalizme ulaşma sürecidir.

İdeolojik mücadele ise ekonomik veya politik mücadele nedeniyle karşı karşıya gelen tarafların kendi haklılığını; karşı tarafın haksızlığını kamuoyuna anlatmasıdır. İdeolojik mücadeleyle taraflar, taleplerinin haklılığını anlatarak kamuoyu desteğini yanına almak ve karşı tarafın kamuoyundan destek bulmasını engellemek isterler. İdeolojik mücadele, ekonomik mücadelenin ve politik mücadelenin doğasında vardır. Bu nedenle işçilerin vermekte olduğu ekonomik mücadelenin doğal bir parçası olarak ideolojik mücadele de yürütülmektedir.

İşyerleri özelleştirme nedeniyle kapatılan veya satılan tekel işçilerinin talepleri gayet basit: Sözleşmeli statüde çalışmak istemiyorlar.

Daimi kadrolu işçi olabilecekleri bir işyerinde, sendikal haklarını kullanarak çalışmak istiyorlar. Hatta kadrolu ve sendikal olabildikleri bir durumda ücretlerde düşüşe bile razı olabileceklerini belirtiyorlar. Başka bir deyişle yeni hiçbir hak talep etmedikleri gibi çalıştıkları dönemde sahip oldukları haklardan bir bölümünü pazarlık konusu yapabileceklerini söylüyorlar.

İşveren devletin temsilcisi AKP hükümeti işçilere kızıyor. Kazanılmış haklarını korumak isteyen işçilerin mücadelesini yenilgiye uğratmak için her yolu deniyor. Tekel işçilerinin, sınıf bilinciyle onlara destek verenlerin birlikte yürüttüğü ve şimdiye kadar da başarılı oldukları ideolojik mücadeleyi etkisizleştirmeye çalışıyor.

AKP Hükümeti her türlü ideolojik argümanı kullanarak; kamuoyunun tekel işçilerine verdiği desteği zayıflatmayı ve hatta kamuoyunu tekel işçilerinin karşısına dikmeyi amaçlıyor. Farklı inançlara, düşüncelere ve farklı etnik kimliklere sahip işçilerin birliğini bozmak istiyor. Bunun için en kuvvetli silah olan milliyetçiliğe sarılıyor.

Başbakan Erdoğan'ın 'bu eylemler AKP karşıtlığına dönüştü' demesi; Devlet Bakanı Hayati Yazıcı'nın 'işçilerle aramıza PKK girdi' demesi; yine kimi AKP temsilcilerinin 'tekel işçileri marjinal sol gruplar tarafından manipüle ediliyor' demesi Tekel işçilerinin mücadelesine verilen kamuoyu desteğini zayıflatmaya yönelik ideolojik bir mücadeledir.

Başbakan Erdoğan 'bu eylemler AKP karşıtlığına dönüştü' derken aslında kendi seçmenine sesleniyor. Seçmenini etkileyerek en azından kendi yanında tutmayı hedefliyor. Çünkü mücadelenin geldiği boyut itibarıyla onu en çok tedirgin eden kamuoyu desteğidir. Büyük bir ekseriyetle kendi seçmeninin de Tekel işçisinin başarılı olmasını istediğini biliyor.

Önce 'demokratik açılım' adını verdikleri, sonra 'milli birlik projesi' dedikleri ve Başbakan Erdoğan'ın 'tek vatan, tek bayrak, tek dil' ifadesiyle tariflediği süreçte CHP ve MHP'ye sureti haktan görünüp kızarlarken; milliyetçiliğin dayanılmaz cazibesinden medet umarak söylenen 'işçilerle aramıza PKK girdi' sözü oldukça manidardır. İşçilerin ve kamuoyunun tepkileri üzerine Hayati Yazıcı'nın "Benim orada hiçbir şekilde tekel işçilerinin PKK'lı olduğuna, PKK'lı olabileceklerine ilişkin bir sözüm olamaz. Öyle anlaşılırsa onların hepsinden özür dilerim. Tekel işçilerine benim böyle bir şey söylemem mümkün değil." demesi geçici bir geri adımdır.

Direnisteki işçilerdeki bilinç değişimi ve gelişimi herkesin malumudur. Esasen bu durum, böylesi uzun soluklu her mücadele sürecinde yaşanan olası bir sonuçtur. Sınıf perspektifi olan sosyalist birey ve gruplarla işçiler arasındaki iletişim hükümeti ürkütmektedir. Bazı ekonomik hakların korunması amaçlı süren direnişin nitelik değiştirmesi tehlikesini de gören hükümet işçilerle sosyalistlerin bağını koparmaya çabılıyor. 'Tekel işçileri marjinal sol gruplar tarafından manipüle ediliyor' türünden sözlerin söyleniş gerekçesi tam da budur.

AKP Hükümeti ülkenin her yerinde tekel işçilerinin taleplerine ve mücadelesine sahip çıkan eylem ve etkinliklerin sona ermesini isti-

Bu mücadelenin sonunda 'Tekel işçileri kazanırsa herkes kazanacak' söylemleri aynı cephede olduğunun farkına varılmasının sonucudur. Yıllardır sokak gösterilerinde atılan 'Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiçbirimiz.' sloganı nihayet yaşama tercüme edilmiştir. Gerçekten de öyle, Tekel işçileri kazandığında bu ülkenin yoksulları, işsizleri, geleceksizleri kazanacak. Doğal bir sonuç olarak da işveren devlet, işveren devletin hükümeti, tüm özelleştirmeci zihniyet sahipleri ve topyekun burjuvazi kaybedecek. Yerlisi, yabancıları on iki tekmili birden hem de...

yor. Bu başarılı olduğunda Türk-İş önünde çadırlarda yaşayan direnişçilere müdahale daha kolay hale gelecektir. AKP Hükümeti, kamuoyu desteği eylemli olarak sürdürdüğü sürece çadırlardaki işçilere müdahale edilse bile mücadelenin süreceğini ve hatta yeni boyutlar kazanabileceğini öngörüyor. Bu nedendir ki kamuoyu desteğinin her türünün canlı tutulması çok önemlidir.

MÜCADELENİN GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİ

Mücadelenin talepleri, özelleştirme mağduru yüz binlerce işçinin, işsizlerin yaşadığı ülkemizde oldukça masumdur. İşçiler öyle Başbakan Erdoğan'ın dediği gibi 'yetim hakkı' yeme niyetinde değiller. Hatta bazı ücret haklarından feragat etmeye bile razılar. Taleplerin bu kadar masum olması kamuoyunda işçilerden yana bir havanın esmesini çok kısa sürede sağlamıştır.

Mücadelenin en güçlü yanı da budur. Hükümet ve AKP yetkililerinin şimdiye kadar yürüttüğü ideolojik mücadele boşa çıkartılmıştır. Direnişin bugüne kadar gelebilmesinde bu durumun belirleyici bir etkisi vardır. Kamuoyunun içinde yer alan sendikal yapılar ve sol-sosyalist örgütler tekel işçilerini haklı bulmakla kalmayıp eylemli şekilde onların mücadelesine ortak olmuştur. 12 Eylül darbesi sonrasında yasaklanan dayanışma grevleri, yeniden görülür hale gelmiştir. Kısmi de olsa iş bırakmaların da gerçekleştiği 4 Şubat eylemleri bunun kanıtıdır.

Sınıf mücadelesinde hak mücadelesi ister tek bir işyerinde ister tek bir işkolunda gerçek-

leşmiş olsun; bu mücadele talepleri ve yöneldiği istikamet gereği sadece tek bir işvereni değil tüm kapitalist sistemi ve doğal olarak onun efendilerini tehdit eder. Bir de sürdürülen mücadeleye ülkenin her yerinden destek geliyorsa; bu burjuvaziyi daha çok tehdit ve tedirgin eder. Böyle bir aşamadan sonra mücadele cephe mücadelesine dönüşür. Artık iki cephe vardır ve mücadele de ülke sathında topluca yapılmaya başlar. Tekel direnişinde gelinen yer burasıdır.

Cephenin birinde Tekel işçileri ve onlarla dayanışma içinde olanlar; karşı cephede ise özelleştirme uygulamalarını savunan, Türkiye'nin ucuz ve güvencesiz işgücü cenneti olmasından nemalanan yerli ve yabancı sermaye sahipleri vardır. Her iki cepheden ateşlenen bir silahın tetiğine kim dokunursa dokunsa o silahı dolduranlar arasında cephelerde saf tutmuş tüm kesimler vardır.

Bu mücadelenin sonunda 'Tekel işçileri kazanırsa herkes kazanacak' söylemleri aynı cephede olduğunun farkına varılmasının sonucudur. Yıllardır sokak gösterilerinde atılan 'Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiçbirimiz.' sloganı nihayet yaşama tercüme edilmiştir. Gerçekten de öyle, Tekel işçileri kazandığında bu ülkenin yoksulları, işsizleri, geleceksizleri kazanacak. Doğal bir sonuç olarak da işveren devlet, işveren devletin hükümeti, tüm özelleştirmeci zihniyet sahipleri ve topyekun burjuvazi kaybedecek. Yerlisi, yabancıları on iki tekmili birden hem de...

Tekel işçilerinin kazanmasına uluslararası sermaye kuruluşları da çok bozulacaklar. Yıl-

larca dünyaya dayattıkları özelleştirmelerde bir halkın zayıflamasına gerçekten çok kızacaklar.

Aslında Tekel işçilerinin masum taleplerini, bu saatten sonra karşı cephenin içine sindirmesi zor bir şey değil. Onların içine sindiremedikleri ve asla sindiremeyecekleri şey sınıf bilincinin ve sınıf dayanışmasının uyandırılmasıdır. Bu nedenle mücadeleyi, direnişi çözmek için her türlü oyunun sahnelenmesi beklenmeli ve tüm önlemler için kafa yorulmalıdır.

Bu mücadelenin en zayıf yanı sendika yöneticilerinin ikircimli, bir adım ileri iki adım geri halidir. Sendika ve konfederasyon yöneticileri mücadelenin bu boyuta gelmesini asla istemediler. Bir şekilde sürecin şimdiye kadar sonuçlandırılmasından yana oldular. Buna rağmen işçilerden gelen baskı ve tepki onları anlayış ve davranış değişikliğine yöneltti. Bu mücadelenin Türkiye halkı tarafından bu denli sahipleneceğini öngörmediler. Bu hiçbir kişinin, kesimin öngörebileceği bir şey de değildi elbette. Bunda bir sorun yok. Sorun bu ülkede sendikacılığın, yıllardır devlet güdümünde yapılmasıdır. Genel olarak sendika yöneticilerinin anlayışı da bundan bağımsız değildir.

Türk-İş'in kuruluşundan bu yana anlayışı, mücadeleciler işçilere ve sendikalara karşı düşmanca tutumu bilinmektedir. 12 Eylül yönetimi, çalışma ve örgütlenme haklarını yok ederken; DISK'i ve daha birçok sınıf mücadelesi yürüten örgütü kapatırken Türk-İş'e dokunmamıştır. Türk-İş 12 Eylül yönetimine bakan vermiştir. Hem de 'çalışma ve sosyal güvenlik bakanı'. Kapitalist emperyalist sistemin 'yeni dünya düzeni' kavramını içeriği ile özelleştirmeleri dayattığı seksenli ve sonraki yıllarda Türk-İş yöneticileri burjuvazinin kullandığı jargonla 'devletin küçültülmesi' söylemi etrafında özelleştirmeleri savunmuştur. Bu durum özelleştirmelerin acı meyvelerini vermeye başlamasına ve toplumda karşılığını yaratmasına kadar sürmüştür.

Tekel işçileri etrafında yürütülen mücadelenin en temel talebi kadrolu iş talebidir. Tekel işçilerini ve onlardan önce yüz binlerce işçiyi perişan eden özelleştirme uygulamalarıdır. Tekel işçilerinin de öncekilerin de sonunu hazırlayan özelleştirme politikaları ve anlayışı yaşanan sorunların en temel gereğesidir. Şimdiye kadar desteği artarak gelişen Tekel direnişi 'özelleştirme karşıtı' muhtevaya bürünmemiştir. Bir başka deyişle mücadele yaratılan sorunların temel gereğesine yönelmemiştir. Bu sendika ve konfederasyon yöneticilerinin anlayışından bağımsız olmayan ciddi bir sorundur ve burada her türlü kuşkuyla yer vardır.

Tekel direnişinin politikleşmesi bilinçli olarak engellenmektedir. Özelleştirme anlayışının ve uygulamalarının topluca karşısına geçmek demek, mücadelenin politikleşmesi demektir. Toplumsal desteği bu kadar ardına alan bir direnişin özelleştirme bağlamında tüm sistemi şimdiye kadar karşısına almamış-alamamış olması düşündürücüdür.

Türkiye kapitalizminin 'tekel işçileri aşaması' bildiğimiz her şeyi gözden geçirmeyi; anımsamayı zorunlu kılıyor. Buradan kalkarak mücadelenin güçlü ve zayıf yanları değerlendirilmeli; sonuca göre yeni yöntemler devreye sokulmalıdır. Şimdi tam da bunun zamanıdır.